



**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtute Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

§. V. Infertur resolution aliquorum dubiorum circa actiones aliquas sacras,
an liceant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

cumstantiis, cum de occultis non iudicet Ecclesia, sed solus Deus, qui fortasse in corde Petri ob eius bonam intentionem, & aliquam inculpabilem inadvertentiam nullam inuenit culpam, sed meritum, quod deinde maius apparuit, dum patienter, ac humiliter reprehensionem Pauli sustinuit, & acceptauit, eiusque consilia ut meliora, sanioraque probauit, quod in summo Ecclesie Principe, qualis Petrus erat mirabile certe fuit sanctimonie, & humilitatis exemplum.

S. V.

*Inferitur resolutio aliquorum dubiorum
circa actiones aliquas sacras,
an liceant.*

¹⁵⁴ *An possint Catholicum hæreticum contrahere matrimonium coram ministro hæretico?*
EX principiis positis descendemus ad aliquas actiones particulares, de quibus dubitari solet, an licite fiant, quia videntur concernere ritus aliarum religionum. Et in primis dubitatur, an in iis locis, & casibus, in quibus possunt Catholici cum hæreticis absque dispensatione contrahere matrimonium, possint illud contrahere coram Ministro hæretico, P. Coninch *dicta disp. 15. dub. 3. num. 63.* negat, id licere ob præceptum Magistratus hæretici, quantumvis antea, vel postea coram Sacerdote Catholico, & Catholico ritu contrahant. Quia nimirum Minister hæreticus utitur in eo ritibus, & precibus hæreticis, quo casu non est dubium, quia hoc esset communicare cum hæreticis in ritu hæretico, cum ritus, & preces illæ circa contrahentes exercentur, & proferantur. Sed præscindendo ab hoc, rursus probat: quia cum Magistratus hæreticus id præcipiat, ut eo pacto agnoscat Minister ille, ut Minister veræ Ecclesie, qui Magistratui præcipienti obedit, videtur iam eius intentioni consentire. Magis vniuersaliter loquitur Malderus in *presenti, quest. 3. art. 2. membr. 3.* non enim loquitur de solo contrahente ex præcepto Magistratus, sed de quolibet Catholico contrahente in Ecclesia hæreticorum coram Ministro hæretico, ritu hæretico, proferendo formam, præcuncte Ministro, quia proficitur se coram communitate sancta Dei coniugium enim significaret Ecclesiam hæreticorum esse communitatem sanctam.

¹⁵⁵ *An licitum Catholicis adesse nuptiis hæreticorum, hæretico ritu celebratis?*
Hæc omnia verissimè dicuntur, sicut & illud etiam, quod addit idem Coninch, licitum esse contrahere coram Magistratu hæretico civili, antestari se contraxisse, dummodo ritu etiam Catholico ante, vel postea contrahant: quia illud solum in finem politicum exigitur, ut constet publice, quinam sint veri coniuges. Vnde videtur mihi idem dicendum, quando Minister hæreticus, non adesset ut persona sacra, & ut Minister Ecclesie, sed ut persona civilis, cui incumberet assistere ad eundem finem politicum, sicut adesse posset ipse Magistratus laicus, & civilis.

¹⁵⁶ *An licitum Catholicis adesse nuptiis hæreticorum, hæretico ritu celebratis?*
Secundo dubitatur, quid sentiendum de iis Catholicis, qui honoris causa ad sunt coniuiis nuptialibus, vel etiam nuptiis, quas hæretici celebrant valide, sed coram Ministro hæretico, & hæretico ritu. Affirmant, id licitum esse Malderus *ubi supra*, & Coninch. *num. 62.* modo in caeremoniis, & precibus non communicant, sed ea tanquam nihil ad se pertinentia, sed quasi actionem profanam spectant, quod probant ex Tertulliano *lib. de idololatria cap. 16. & 17.* ubi ra-

tionem etiam diserte reddit. Addidit autem cautè Malderus, eiusmodi Catholicos in his non peccare, nisi aliunde hic culpa subrepat. Potest autem, meo iudicio, subreperè, quando in locis in quibus obligant decreta Concilii Tridentini, non seruantur in matrimonio contrahendo, vel quando matrimonium non fit præmissis denunciationibus, quæ etiam de iure communi antiquo exiguntur, vel contrahitur clandestinè contra Ecclesie præcepta, in his enim & similibus casibus, in quibus Ecclesia prohibet matrimonium tunc fieri, testes etiam, qui sua presentia auctoritatem præstant contractui, peccant grauiter, ut colligitur ex Tridentino *sess. 24. decreto de reformatione matrimonij cap. 1.* & cum aliis supponit, & docet Thomas Sanchez *lib. 3. de matrimonio disp. 46. num. 8.*

Sed hac occasione dubitari potest tertio, an Catholicus non solum licite assistere possit nuptiis hæreticorum, sed etiam in eisdem casibus Paranymphe officio fungi, quando ad nuptiarum solemnitates adhibentur Paranymphe, qui de more sponso ad rempla deducunt. Respondet ex dictis, considerandum esse, quale sit munus Paranymphe, qui ab aliis *Pronubus* vocatur, & ab antiquis dicebatur *Auspex*. Si enim ad eum solum pertineat tradere sponfam sponso, vel contra, postquam legitime coniuncti sunt, nihil apparet illicitum in eo munere, cum sit actio merè civilis. Si verò eius munus sit quasi offerre sponso Ministro, ut eos coniugant, iam videtur habere participationem in ritibus, quibus Minister hæreticus eos coniungit, & recurrere ad ipsum tanquam ad Ministrum Ecclesie, eiusque ministerium approbare, & agnoscere, quod illicitum erit.

¹⁵⁷ *An possint Catholicis adesse nuptiis hæreticorum, hæretico ritu celebratis?*
Quarto dubitatur, an si matrimonium iam sit clandestinè contractum valide, quia in eo loco non obligat Tridentinum, & coniux nolit consummare ante benedictiones nuptiales, licet Sacerdoti Catholico habenti potestatem benedicendi nuptias, illas nuptias benedicere in fauorem coniugis Catholici. Thomas Sanchez *lib. 7. de matrimonio disp. 9. num. 13.* generaliter docet, benedictionem nuptialem non posse conferri ligato excommunicatione maiori, quia ad hoc deberet interesse Missæ sacrificio, & participare in sacris cum aliis. Hæc tamen ratio, licet probet de ipsomet excommunicato quod peccet, non tamen probat de aliis cum eo communicantibus, si sit excommunicatus toleratus, quales sunt schismatici non denunciati, ut cum probabiliori sententia docet idem Sanchez *lib. 2. in decalog. cap. 9.* quod idem de hæreticis non denunciatis docet probabilis multorum sententia, & ideo *disp. 8. de Sacramentis in genere sess. 14.* dixi, ex hoc capite non esse illicitum matrimonium Catholici cum hæretico, vel de contra, & *disp. 19. de Eucharistia sess. 10. num. 183.* dixi probabile esse, quod pro excommunicato tolerato possimus offerre etiam Ecclesiasticas, & publicas preces, atque ipsum etiam Missæ sacrificium, quod etiam sentit Hurtado mox citandus: quare ex hoc capite non video, cur Sacerdos non possit preces, & orationes consuetas proferre ad alios sponso benedicendos, & coram illis, atque etiam pro illis Missæ sacrificium offerre, seculis tamen omni scandalo, & aliis præceptis vel extrinsecis inconuenientibus, quæ facile ex tali actione possent oriri: quæ tamen non periclitentur ad nostram

questionem, quæ solum procedit de actione illa propterea videtur esse communicatio cum hæreticis in ritibus sacris.

Quintò, Dubitari solet an liceat Catholicis amici funus comitari, vel sepulturæ interesse, quando hæretico ritu celebratur. Ad hoc eodem ferè modo dicendum est, sicut de iis, qui comitantur sponso ad nuptias, quæ ritu hæretico celebrantur. Posse inquam, id fieri actione merè civili ad honorandum civiliter defunctum, & dum hæreticorum præcibus Catholicis non communicet, sed adsit merus spectator, & scandalum non sit, vel aliorum offensio, & concioni, si qua futura sit, se subtrahat, &c. ita ferè Coninch, & Malderus *locis supra citatis*, & Hurtado *disp.* 76. §. 16.

Difficultas esse potest, an si defunctus sit hæreticus possint Catholicis funus comitari, quando sepeliendus est in loco sacro. Multi dicunt, non posse sepeliri in loco sacro; vnde Thomas Sanchez *lib. 2. in decalog. cap. 9. n. 7.* infert, non posse licitè deduci à Catholicis comitantibus funus illud ad locum sacrum: quia *in cap. 2. de hæreticis* prohibetur, ne in loco sacro hæreticus sepeliatur: & Suarez *3. tom. in 3. p. disp. 81. sect. 4. §. his postis*, dixit Sacerdotes celebrantes in regionibus septentrionalibus in Ecclesiis, ubi sepulti sunt hæretici, excusari, vel quia necessitate coguntur, quia non habent alia loca, ubi celebrent, vel quia Episcopi videntes, & consentientes facultatem præbere censentur. Ego tamen cum Nauarro, & Layman dixi *disp. 20. de Eucharistia sect. 2. num. 56.* textum illum intelligi de hæretico damnato: neque Ecclesia polluitur nunc per sepulturam excommunicati nisi denunciati, vel notorij clerici percussoris. Porro textum illum intelligi solum de hæreticis per sententiam damnatis, docuit postea idem Suarez *tomo 5. de censuris disp. 1. 2. sect. 4. num. 13.* & Coninch. *disp. 14. de excommunicatione dub. 8. num. 64.* & consentit Hurtado *disp. 76. sect. 1. subsect. 1.* dicens ea omnia intelligi de denunciatis.

Hac occasione dubitari potest Sextò, ad quid teneantur Catholicis, ne videantur communicare cum hæreticis in eorum ritibus circa sepulturam Catholicorum, quos Ministri hæretici sepelire volunt suo ritu, & in suis Ecclesiis. Respondeo, quod attinet ad locum, non esse illicitum, secluso scandalo, & aliis inconuenientibus extrinsecis quod Catholicis sepeliatur in Ecclesia communi, in qua hæretici non denunciati, nec per sententiam damnati sepulti sint: quia Ecclesia illa magis propria est Catholicorum, & ad eos de iure pertinet, cum pro iis erecta fuerit: quod autem hæretici eiusmodi in ea sint sepulti, eam non violauit, vt diximus; si autem Catholicus sepeliendus sit ritu hæreticorum, & à ministris hæreticis, Catholicis ad hoc non possunt licitè cooperari: possunt tamen id permittere, quando impedire non possunt, sicut de facto dicunt se id non posse impedire, cum hæretici publica potestate, & auctoritate munus illud sibi usurpent: quare Catholicis possunt passiuè se habere, & permittere, quod hæretici cadaver accipiant, & ritu suo sepeliant, quando id impedire non possunt, cooperari autem nullo modo eis licitum erit.

Septimò, dubitari potest, vtrum parentes Catholicis permittere possint, quod eorum filij à Ministro hæretico baptizentur. v. g. Domini, vel Aui hæretici, à quibus dependent, offendantur,

& reddantur ei in sensu. Respondetur eodem ferè modo distinguendo inter cooperationem, & meram permissionem: hæc enim licita est, quando sine graui incommodo impedire non potes; nec tenetur pater vi, & armis impedire, ne eius filius circumcidatur à Domino; multominus teneretur impedire omnibus modis, ne baptizetur ab hæretico, in quo non est tantum detrimentum, cum baptismus validus sit: modò tamen confiter quod ipse solum permittit se habere, & passiuè, & non præstat consensum.

Quod verò attinet ad cooperationem, siue explicitam, siue implicitam, quatenus aliquis saltem interpretatiue videtur id velle; communiter dicunt, esse peccatum mortale petere baptismum ab hæretico extra necessitatem, & aliqui addunt, eam debere esse extremam. P. Coninch. *3. p. quest. 67. art. 5. n. 22.* dicit, esse peccatum mortale sine notabili necessitate: quia hæreticus ratione excommunicationis non potest licitè id facere sine necessitate. Verùm hæc ratio difficilis est supposita sententia satis communi, quæ dicit excommunicatis toleratis licere ministrare Sacramenta, quando ab ipsis petuntur, quod cum aliis docet Sanchez *lib. 7. de matrimonio disp. 9.* quare *lib. 2. in decalog. cap. 9. num. 10.* vniuersaliter docet, posse peti Sacramenta ab hæreticis quando non sunt denunciati, & Hurtado *in præfati disp. 76. §. 13. & 14.* probat, non agere contra leges excommunicationis, qui Sacramenta ab hæreticis non denunciatis suscipit, & secluso scandalo proximi, & occasione ruinæ propriæ, id licere; licet aliquando ex charitate sit obligatio abstinendi, quando commodè possint Sacramenta ab aliis accipi. Cæterum de Baptismo est specialis difficultas, quia citra necessitatem non potest peti à laico, quales sunt communiter ministri hæretici & quamvis hæc non debeat esse necessitas extrema, requiritur tamen magna vtilitas, vt ne cogatur multo tempore baptismum differre, vt explicat Suarez *3. tom. in 3. p. disp. 23. sect. 1.* Quare concludo, solum propter necessitatem posse excusari cooperationem ad petendum baptismum ab hæretico, quæ necessitas ad minus sit tanta, quanta sufficeret, vt posset peti à laico. Denique aduerte, posse contingere, vt ipsa Baptismi susceptio censetur communicatio cum illo in religione, & secta, & etiam in necessitate conandum esset potius per contritionem iustificari, quam cum actum communicationis in ritu exercere, nisi præmissa protestatione non communicandi in ritu, & solum vtendi iure suo ob necessitatem, vt in simili dixi *disp. 18. de penitentia sect. 2. n. 18. & 19.*

Hinc inferri potest, quid dicendum sit de Catholicis, qui adhibentur patrini, quando filij hæreticorum baptizantur à Ministro hæretico, de quibus Layman *in tract. de Baptismo, cap. 9.* affirmat, licitè id facere. At verò Thomas Sanchez *lib. 2. in decalog. cap. 9. num. 12.* Azor, Nauarrus, & Ledesma, quos ibi affert, & Hurtado *dicta disp. 76. §. 15.* id intelligunt, quando Baptismus ritu, & modo catholico ministratur, secus si ritu hæretico, aut schismatico. Addit Hurtado, vitandam esse offensionem, & scandalum, ne aliqui putent, id fieri in honorem falsæ religionis: si verò legatus Principis Catholici leuet filium Regis hæretici solo honoris, & benevolentie titulo, idque constet apertè ex ratione, qua fit; esse per se licitum. Cæterum hodie non facile possent hæc

162

Quid dicendum de Catholicis, qui adhibentur patrini, quando filij hæreticorum baptizantur à Ministro hæretico?

159

An liceat Catholicis funus comitari, quando hæretico ritu celebratur?

An hoc idem liceat, quando hæreticus sepeliendus est in loco sacro?

160

An quid teneantur Catholicis, ne videantur communicare cum hæreticis in eorum ritibus circa sepulturam Catholicorum, quos Ministri hæretici sepelire volunt suo ritu, & in suis Ecclesiis?

161

An parentes Catholicis permittere possint, quod eorum filij à Ministro hæretico baptizentur?

ad praxim deferre; tum quia regulariter ij baptizantur ritu hæretico, vel schismatico: tum etiam, quia Minister est communiter laicus à quo non potest licite peti Baptismus: patrinus autem offert Ministro puerum baptizandum, & petit ab eo Baptismum.

Non licet catholicis adhibere hæreticum in patrinum sui filij, quādo baptizatur,

Aduertunt Sanchez, & Hurtado *ibidem*, minus licere Catholicis adhibere hæreticum in patrinum sui filij, quando baptizatur; quia patrinus est docere baptizatum fidei rudimenta, quod munus non possunt parentes Catholici commendare homini hæretico, qui non fidem, sed hæreses docebit, vt constat.

163
An possit licite Catholicus accersere Ministrum hæreticum qui infantem iam baptizatum nomen domesticis declarat?

Hac occasione dubitari potest octauo, vtrum possit licite Catholicus accersere Ministrum hæreticum, qui infantem iam baptizatum nomen domesticis declarat, vel etiam Parochum hæreticum adire, vt ei infantem iam esse baptizatum indicet. Respondeo, vtramque actionem videri posse ita fieri, vt maneat merè politica, nimirum vt constet de nomine, & de Baptismo, & ne iterum baptizetur, si tamen habeat aliquid sacri, vel sit recognitio potestatis, aut ministerij spiritualis, non licebit, vel si generet scandalum, ad quod circumstantiæ omnes considerandæ sunt.

164
An parentes infantem catholicè baptizati, possint in quibusdam casibus permittere ad hæreticum Ministrum publice deferri vt rebaptizentur.

Nonò circa hoc ipsum dubitatum est, an parentes Catholici, qui prius infantem piè, & catholicè baptizati curarunt, possint postea permittere ab auctore, aliòve, à quo periculum timent, aut damnum, publicè ad hæreticum Ministrum baptizandum deferri, celantes interim, quod iam antea fuerit baptizatus. Respondetur ex dictis, non licere iis postuere offerre filium, vt rebaptizetur, vel ad hoc cooperari. Permissuè autem, & sine consensu tacito, merè passiuè se habere, quādo id sine grauissimo damno impediri non potest, non esse illicitum. Ad hoc autem significandum non est necesse manifestare priorem Baptismum: sufficit indicare, non sibi placere, quod baptizetur ab illo Ministro, quamuis propter reuerentiam paternam non impediant omnibus modis, ad hoc enim cum tanto periculo non tenentur, vt dixi. Addo tamen, quando prouidetur casus ille, faciendum potius, quod non baptizetur infans prius à Catholico; nam minus malum videretur baptizari à solo hæretico, quàm rebaptizari: ex duobus autem malis minus est permittendum, quando non potest vtrumque impediri.

165
An catholici possint suos infantes hæreticis committere?

Decimò, Dubitatum fuit, an possint parentes Catholici suos infantes baptizatos nutricibus hæreticis committere, quas probabiliter existimant eos ad hæreticorum templa secum perducituros. Supponitur Catholicis in Anglia vt *§. sequenti* videbimus, non licere hæreticorum templa adire. Respondetur tamen, ex hoc præcisè capite non esse illicitum filium paruulum nutricia hæreticæ dare, dummodo ante rationis vsum ad domum paternam reducat: ante illam enim ætatem non prohibentur adire hæreticorum templa, cum actio illa non sit humana, vel communicatio in ritibus sacrilegis, vt constat; quare si nihil aliud timeatur, quàm conducere puerum ad locum illum, ex hoc solum capite non redditur illicita pueri traditio.

166
An Catholici, quibus desunt necessaria ad proles, & familiæ sustentationem, possint liberos suos cum Dominis hæreticis collocare, à quibus timeri possit eos ad hæresim pertrahendos. Re-

spondeo, durissimum videri filios à propriis parentibus in eo periculo constitui. Possit id aliquando permitti, si necessitas esset grauissima, licet non extrema, & filius esset puer, & de quo probabiliter speratur perseveraturum in fide, vel talis maneat cum parentibus communicatio, vt quasi sub eorum cura manere videatur, & paternis consiliis dirigi, & iuari, posse. Alioquin filium impuberem hæreticis dare, quid aliud est, quam agnum lupis committere vel filios ad Tucas nutriendos transmittere.

Duodecimò, Dubitatur vtrum Catholicus amico nobili hæretico ad se diuertenti, possit ad amicitiam, & humanitatis causa apponere cibos prohibitos in die ieiunij. Respondetur, si Catholicus possit facillè impedire, vel non cooperari ad faciendum illud violationis ieiunij, tenebitur id facere. Si verò non potest sine magno detrimento, quia nimirum occasionem dabit querelis grauius, & murmurationibus contra se, tanquam rusticum, inurbanum, superbum, &c. non videtur cum tanto incommodo teneri. Sicuti Campanones ob simile detrimentum excusantur ministrando eos cibos in die ieiunij, vt docet Thomas Sanchez lib. 1. in *decalog.* c. 7. n. 34. qui de hoc puncto videndus est. Statuit enim regulam gentilem *num.* 12. quomodo in his casibus penari debeat detrimentum, quod sequitur, & grauitas peccati, ad quod cooperaris, & spes, quæ habetur, quod te non cooperante vitabitur illud peccatum, & alia huiusmodi, vt excusetur aliquis, vel non excusetur in hac cooperatione, quæ de se non est omnino determinata, sed habet semper aliquam indifferentiam ex parte tua: quæ omnia in hoc casu prudenter consideranda sunt.

Decimotertiò Dubitatur, vtrum Catholici, qui ob infirmam valetudinem in diebus ieiunij vescuntur carnibus, possint postea aliis, qui mensæ assident, vel etiam familiis hæreticis eorundem ciborum esum permittere, vel potius à comuni mensa abstinere, & carnes relictas sibi tantum referuare. Respondetur ex proximè dictis, si paterfamilias potest sine graui incommodo impedire, ne filij, vel famuli violent ieiunium, ad id teneri. Sicut etiam tenentur non apponere eis cibos prohibitos: non tamen tenentur extraneam familiam diligentiam adhibere, aut vi famulos cogere ad ieiunij obseruantiam. Hinc est regulariter sufficere, si œconomus moneat, ne permittat, nec det famulis cibos prohibitos, sed seruet secretum eos, qui de suo prandio superflue, item si suis commensalibus ostendat, sibi non placere, quod de illis cibis accipiant: filios etiam dantis admoneat: non tamen tenetur omnibus modis impedire. Imò quando id esset valde difficile propter clamores, & graues querelas familias, potest eis carnes suppeditare, vt docet Reginaldus in *praxi* lib. 4. n. 199. An verò ea de causa debeat à comuni mensa abstinere: est questio fastigiosa, enim à circumstantiis, an hoc sit graue incommodum, an sit medium efficax, vt familia seruet ieiunium; an tribuendum id potius sit avaritiæ, quàm obseruantia, cum graui famæ detrimento, & aliis similibus. In genere negari non potest, plus aliquid debere patrem procurare circa filios, quàm circa famulos, & plus circa famulos, quàm circa amicos, vel hospites propter maiorem obligationem regiminis, & maiorem facilitatem, qua potest illos cohibere quàm ceteros. Causæ autem particulares non possunt vna regula determinari.

definiri, vt fateatur Sanchez loco supra citato.

169 Decimoquartò, Dubitatum est, an liceat Catholicis præcibus, vel fauore, aut aliter promouere ministrum hæreticum, vt eligatur ad beneficium vt hoc modo excludatur alius nequior minister, & magis Catholicis perniciosus. Respondetur, quod attinet ad nudas preces, & intercessionem, vt nemin videri licitum iuxta communem, & probabilior sententiam docentem, posse consuli minus malum ei qui paratus est facere vnum è duobus malis, & quem ab vtroque auertere non possumus: tunc enim non consulit malum simpliciter, & absolute, sed sub conditione, dicendo v.g. vt si aliquem ministrum, vel Parochum hæreticum electurus est, eligat hunc potius, quam illum. Maior difficultas esse potest de Catholico, qui habet ius patronatus, an vtrando eo iure possit præsentare hæreticum minus perniciosum, & qui benignior erit erga Catholicos, vt eligatur ab Episcopo hæretico, ad excludendum alium, qui peior esset & persequeretur Catholicos. Ratio autem dubitandi est, quia patronus tenetur ex officio non præsentare indignum. Et quidem certum videtur præsentationem illam fore inualidam, tum ex parte personæ, quæ præsentatur, qui cum non sit clericus, sed merus laicus, non est capax: tum etiam ex parte illius, apud quem fit præsentatio, qui neque est episcopus, neque persona Ecclesiastica.

170 Aliunde tamen videtur, posse non solum patronum, sed quemlibet Catholicum ad redimendam suam vexationem iniustam circumuenire dolose Pseudoepiscopum hæreticum, & prætextu fictæ illius præsentationis cogere ipsum ad eligendum minus malum. Cur enim non licebit dolus aduersus manifestam iniuriam, & vim? ergo ex hoc capite non videtur damnandus ille, qui secluso scandalo id faceret, & sub conditione exigeret prætextu sui iuris, vt si aliquis eligendus sit, iste potius eligeretur. Quia tamen ille hæreticus electus, cum reuera non sit legitimus minister, non potest licite reditus ecclesiæ sibi accipere, nec munus ministri exercere; non licebit fortasse eum inuitare dando ei occasionem nouam peccandi, quam aliàs non haberet, sed licebit à Pseudoepiscopo petere, vt hunc potius eligat, cum ipse elector iam omnino peccaturus esset, & daturus alicui electo occasionem peccandi. Quare tutius esset eo casu impetrare dispensationem Pontificis, ex cuius licentia possint Catholicis reditus illos ecclesiasticos applicare huic potius hæretico, quam sinere, quod ab alio nequiori usurpentur, quamvis neuter sit legitimus minister: solum posset ob stare, quod ille electus non solum accipiet reditus, sed etiam geret se pro ministro ecclesiæ, cum talis non sit, & in hoc non potest Papa dispensare, nisi illum faciat verum ministrum, atque ideo datur ei hæc occasio grauius peccandi. Ad hoc tamen dici potest, non suaderi hæretico illi quidquam determinatè, quod non possit sine peccato facere: potest enim reditus illos accipere, vt vel eos postea Ecclesiæ reddat, vel ex dispensatione Pontificis sibi retineat. Potest enim electionem à Pseudoepiscopo acceptare, vt occupet locum illum, ne ab alio nequiori occupetur, & postea munus illud non exercere, nisi quoad actus aliquos, quos licite possit ex voluntate saltem præsumpta ecclesiæ, & ad quos non requiratur potestas ordinis, & qui sine fidei iniuria fieri possint. Quod si ipse

postea velit sine titulo reditus retinere, vel exercere hæretico ritu ministerium: hoc non petunt ab eo Catholici, nec suadent, sed permittunt ad impediendum maius malum. Quare sicut excusatur, qui perit ab usurario mutuum sub usura, quia non determinat ad non aliter mutuandum, sed permittit, & offert usuras: sic Catholici designantes illum ministrum ob necessitatem excludendi nequiorum, non petunt determinatè ab eo quidquam illicitum, nec ad id inuitant, sed id permittunt offerunt, cum tamen mallet, quod electionem acceptaret modo licito, prout posset, licet præuideant non acceptaturum sine peccato ex sua potius malitia proueniente, quam ex Catholicorum petitione. Aduerte denique in his omnibus, quæ Catholicis licere diximus, supponi semper, quod scandalum non sit, vel aliorum offensio, apud quos eiusmodi actiones æstimari soleant pro approbatione falsæ religionis, vel rituum hæreticorum, vel aliud simile.

§. VI.

An sine fidei iniuria liceat Catholicis Hæreticorum Tempia adire, & eorum ritibus adesse.

171 Dicemus seorsim aliquid de hac actione, quia de illa nostro tempore grauissima controuersia fuit non solum cum hæreticis, sed etiam inter ipsos Catholicos, quorum aliqui voluerunt, etiam nunc in Anglia licitè id fieri posse ad redimendam vexationem, qua ex Regio edicto Catholici grauissimè premebantur, nisi hæreticorum templa adirent, & precibus interessent: de quo argumento ultra alios latè, & eruditè disputauit P. Suarez in defensione fidei lib. 6. c. 8.

Vt tamen certa ab incertis separarentur, supponendum est, ingressum in eiusmodi templa ex se, & in genere loquendo, esse aliquid indifferens, & posse in multis casibus licitum esse, nempe quoties nullo modo generat scandalum, vel infert damnum verè fidei, nec affert peruersionis periculum, nec denique significat expressè, vel etiam implicite cultum falsum, vel approbationem falsæ religionis: quod sæpe contingere potest. Primum, si aliquis Catholicus infidelium templum ingrediat, non quatenus templum est, sed prout est domus aperta ad habitationem, vt se à pluuia, vel cæli inclementia defendat, prout legitur S. Gregorium Taumaturgum idolorum templum ingressum esse, vt noctem ibi transigeret. Similiter, si virgente bello, Catholici ad hæreticorum templum se recipiant, quia locus munitissimus sit, vel si Catholici milites idem templum adeant ad spolia capienda, ingressus licitus planè est, sicut etiam si Catholicus episcopus ingrediat, ad templum illud purificandum, & benedicendum, & in aliis similibus casibus. 2. in iis locis, in quibus libertas conscientie viget, & Catholici cum hæreticis promiscuè versantur, solent aliquando Catholici hæreticorum conciones audire, vt eas confutent; imò alicubi mos est, vt postquam Catholici suos ritus peregerunt, hæretici in eodem templo suos etiam ritus celebrent hora diuersa, remanentibus interim aliquibus Catholicis, vt possint postea pro concione confutare calumnias, quas minister hæreticus in sua concione propoluerit. Mōent autem prudenter Thomas Sanchez lib. 2. in decalog. cap. 4. num. 26. & Coninch disp. 15. dub. 3. num. 55.